

Portefeuillehouder: K. Rouwette
Datum collegevergadering: 20 mei 2025
Datum commissievergadering: 23 juni 2025
Datum raadsvergadering: 30 juni 2025

1. Onderwerp

Ontwerpbesluit tot toetreding en wijziging inzake Gemeenschappelijke Regeling (GR) Historisch Centrum Limburg (HCL)

2. Voorstel

Ontwerpbesluit I

De gemeenteraad besluit toestemming te verlenen tot:

- toetreding van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul tot de GR HCL, met inachtneming van de ontwerpwijziging van de GR van het HCL.

Ontwerpbesluit II

De gemeenteraad besluit toestemming te verlenen tot:

- wijziging van de GR van het HCL na inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet.

3. Inleiding

Gemeente Valkenburg aan de Geul is voornemens om in 2025 een besluit te nemen over toetreding tot de Gemeenschappelijke Regeling Historisch Centrum Limburg. In dat kader heeft uw Raad op 31 maart 2025 besloten geen zienswijze in te dienen ten aanzien van het ontwerpbesluit tot toetreding van het college tot de GR HCL en evenmin ten aanzien van het ontwerpbesluit tot wijziging van de GR HCL na inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet.

Als gevolg van deze in het eerste kwartaal van 2025 doorlopen zienswijzeprocedure, is het proces tot toetreding en wijziging van de regeling van het HCL na inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet in een nieuwe fase beland.

De zienswijzeprocedure werd doorlopen bij alle bestaande deelnemers van de GR HCL en bij alle potentieel toe te treden deelnemers, zoals onze gemeente. Naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen, is de ontwerpregeling aangepast conform het voorstel, zoals dat volgt uit de Reactienota van 10 april 2025 (bijlage 1). Deze reactienota is opgesteld door het bureau Boels Zanders Advocaten en is op 10 april 2025 ambtelijk besproken met de juristen van de gemeenten en het waterschap. In de AB-vergadering van 18 april jl. heeft het algemeen bestuur van HCL positief geadviseerd over het te doorlopen vervolgtraject.

De huidige DVO met HCL is aangegaan met ingang van 2024 voor een periode van maximaal vier jaar. De DVO heeft een kortere looptijd indien een eerdere toetreding van het college tot de gemeenschappelijke regeling mogelijk is.

Middels toetreding tot de GR zijn diensten onder gunstigere voorwaarden af te nemen. Zo worden o.a. adviesdiensten en een e-depot voorziening ten behoeve van de overbrenging, beheer en beschikbaarstelling van digitale informatie voor deelnemers tegen gunstigere voorwaarden aangeboden

Los van het voorgaande, speelt tevens het volgende.

Inmiddels is bekend dat er ook een wijziging van de Archiefwet zal plaatsvinden. Na inwerkingtreding van deze wijziging van de Archiefwet zal de minister van OCW als deelnemer uit de GR HCL uittreden. Daarvoor is opnieuw een wijziging van de GR HCL vereist. De wijziging van de Archiefwet vindt zeer waarschijnlijk per 1 januari 2027 plaats.

Nu er binnen een kort tijdsbestek twee besluitvormingstrajecten over het HCL op stapel staan en om onnodige bestuurlijke drukte te voorkomen, is er in samenspraak met het ministerie van OCW voor gekozen om de beide trajecten via één procedure aan de gemeenteraad voor te leggen. De GR waaraan het ministerie van OCW niet langer deelneemt (Ontwerpbesluit II), is zodoende de eindversie. Voor de periode van 1 januari 2026 en 1 januari 2027 is een zogenaamde overgangsregeling opgesteld. Deze overgangsregeling benadert al zoveel mogelijk de eindversie, maar hierin is de minister van OCW nog als deelnemer opgenomen en vormt de wettelijke grondslag nog de thans geldende Archiefwet 1995.

Zowel de eindversie als de overgangsregeling zijn opgesteld met behulp van advocatenkantoor Boels Zanders. Daarbij is een ambtelijk participatietraject doorlopen waarbij zowel de gemeenten Heerlen en Maastricht en het ministerie van OCW als zijnde de huidige deelnemers als de gemeenten en het waterschap die voornemens zijn toe te treden uitvoerig zijn betrokken.

4. Beoogd effect / doel

Toetreding tot de gemeenschappelijke regeling Historisch Centrum Limburg (HCL) per 1 januari 2026 en wijziging daarvan vanwege de inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet.

5. Argumenten

1.1 Toestemming na zienswijzeronde

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen heeft de gemeenteraad het recht om, indien gewenst, een zienswijze naar voren te brengen omtrent het ontwerpbesluit tot toetreding. Er is door onze gemeente geen zienswijze ingediend; verwezen wordt naar het raadsbesluit hierover d.d. 31 maart 2025. Daarom dient nu conform artikel 61 lid 4 van de toepasselijke Wet gemeenschappelijke regelingen door de raad een besluit genomen te worden omtrent toestemming aan het college tot toetreding tot en wijziging van de GR HCL. Het is de bedoeling dat de toetreding van het college per 1 januari 2026 geëffectueerd kan worden.

2.1 Advies aan de Raad om toestemming te verlenen.

Het verlenen van toestemming is noodzakelijk voordat het college kan besluiten tot toetreding en wijziging van de regeling. De gemeenteraad kan enkel weigeren om toestemming te verlenen wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Dat is een zware maatstaf. Ten aanzien van deze weigeringsgronden is van belang dat het voorstel tot toetreding en wijziging van de regeling is voorbereid door een externe jurist met veel kennis over het onderwerp gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast zijn de juristen van de gemeenten, het waterschap en het ministerie van OCW uitvoerig betrokken bij het traject, waardoor de weigeringsgrond "strijd met het recht" is ondervangen.

De weigeringsgrond "strijd met het algemeen belang" kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als de regeling onvoldoende rechtszeker is of als de mogelijke financiële gevolgen van het voorstel voor de gemeente onvoldoende ondervangen zijn. Ook het - in het geheel - niet en niet gemotiveerd opvolgen van zienswijzen kan een reden zijn om de gevraagde toestemming te onthouden. Mocht de gemeenteraad besluiten om de toestemming te onthouden, dan kan toetreding tot de GR HCL niet plaatsvinden. Om een dergelijke situatie te voorkomen, zijn de ingediende zienswijzen, zoals ook volgt uit de Reactienota van Bijlage 1, dan ook serieus beoordeeld en waar mogelijk in het thans voorliggende voorstel verwerkt. Zodoende zijn er geen gegronde redenen om toestemming te onthouden.

6. Kanttekeningen/Risico's

1.1 We zitten langdurig vast aan GR HCL

Op basis van de huidige DVO kunnen we relatief eenvoudig stoppen met het afnemen van dienstverlening van HCL. Uittreden uit een GR is daarentegen veel ingewikkelder. Echter in de praktijk zal het niet snel gebeuren dat we onze relatie met HCL stopzetten, simpelweg omdat dit veel voeten in de aarde heeft. Immers 500 meter gemeente archief is ondergebracht bij het HCL. Het archief wordt hier bewaard en is opvraagbaar voor geïnteresseerden via de studiezaal van het HCL. Ook levert het HCL de gemeentearchivaris voor onze gemeente en kunnen we er terecht voor alle soorten advies op het gebied van informatie -en archiefbeheer. Dit risico is daarom minder groot dan het lijkt. Bovendien is in de GR goed vastgelegd hoe uittreding in z'n werk gaat, dus daarover bestaat op voorhand duidelijkheid.

1.2 Financiële risico's

Ondanks dat de geringe financiële risico's, zijn de deelnemers gezamenlijk verantwoordelijk voor de verplichtingen van de GR. Dit betekent dat als de GR schulden maakt of financiële problemen ondervindt, de deelnemers mogelijk moeten bijspringen om deze tekorten aan te vullen

7. Financiën

Het verlenen van toestemming voor het toetreden tot de gemeenschappelijke regeling heeft financiële consequenties.

Er zijn financiële voordelen om toe te treden tot de regeling i.r.t. de huidige DVO.

De meterprijs van het analoge archief en de vaste vergoeding van het e-Depot zijn 10-25% hoger voor een DVO partner dan een partner in de regeling.

Tevens hoeft een partner in de regeling geen kosten te betalen voor de jaarlijkse 150 uren toezicht en advies, terwijl de DVO partner die wel betaalt.

8. Uitvoering

De planning van het vervolgtraject ziet er concreet als volgt uit:

Tijdslijn	Procedurestap
Mei - juli 2025	Toestemmingsprocedure bij raden en AB van het waterschap
September 2025	Getekend collegebesluit tot toetreding tot GR HCL
Oktober 2025 - december 2025	Voorhangprocedure bij het Rijk
1 januari 2026	Toetreding tot HCL (Ontwerpbesluit I)
In 2026	Collegebesluit tot wijziging GR HCL als gevolg van wijziging Archiefwet en uittreding Rijk
1 januari 2027 (waarschijnlijk)	Inwerkingtreding wijziging HCL (Ontwerpbesluit II)

9. Communicatie

Nadat uw Raad toestemming heeft gegeven, zal het College besluiten tot toetreding tot de GR Historisch Centrum Limburg per 1 januari 2026. Onze toetreding tot de gemeenschappelijke regeling zal bekend gemaakt worden via overheid.nl en op onze website.

10. Bijlagen

Reactienota

B1 Reactienota op de zienswijze

Bijlage bij Ontwerpbesluit I:

B2.1 Doorlopende tekst van de overgangsregeling na zienswijze (1 januari 2026)

Bijlage bij Ontwerpbesluit II:

B3.1 Wijzigingsregeling na zienswijzen (1 januari 2027)

B3.2 Doorlopende tekst van de uiteindelijke regeling

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

D.M.M.T. Prevoo
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 20 mei 2025;

Gehoord de raadscommissie Algemene Zaken en Middelen de dato 23 juni 2025;

B e s l u i t :

- Ontwerpbesluit I: Toestemming te verlenen tot toetreding van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul tot de GR HCL, met inachtneming van de ontwerpwijziging van de GR van het HCL.
- Ontwerpbesluit II: Toestemming te verlenen tot wijziging van de GR van het HCL na inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 30 juni 2025.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

D.M.M.T. Prevoo,
voorzitter